

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ภายหลังจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรืออาฟตาในปี 2546 อาเซียนยังคงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (AEAN Summit) ครั้งที่ 8 ณ ประเทศกัมพูชา ปี 2545 ได้เห็นชอบให้อาเซียนกำหนดทิศทางเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ลึกและกว้างกว่าการดำเนินงานของอาเซียนที่ผ่านมา โดยส่งเสริมให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (single market and single production base) มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนแรงงานฝีมือโดยเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน เป็นการลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกของอาเซียน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการรวมกลุ่มของสหภาพยุโรปหรือ EU ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนมีจำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน(กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2551)

ประเทศไทยจะเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 พร้อมกับเพื่อนประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 9 ประเทศ โดยมีข้อตกลงที่กลุ่มสมาชิกอาเซียนยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangement : MRA) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ได้แก่ วิศวกร พยาบาล แพทย์ สถาปนิก นักบัญชี ทนตแพทย์ และการสำรวจ (ASEAN Joint Coordinating Committee) วิชาชีพเหล่านี้ ต้องเตรียมความพร้อม และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงจากการเข้ามาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีการแข่งขันสูง เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนหรือออกใบอนุญาตของวิชาชีพ ตามกรอบข้อตกลงและกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศ (องค์ความรู้ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ASEAN Economic Community)

จากการขยายตัวอย่างมากมายหลายด้านนี้ ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเพิ่มหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ อาจจะมีการเพิ่มหรือขยายหน่วยงานใหญ่หลายกระทรวงหรือองค์กรมหาชน หรือทั้งหน่วยย่อยอย่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการเกิดขึ้นของหน่วยงานที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญใหม่ ๆ เพราะประเทศไทยตั้งเป้าหมายเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในหลายด้าน ซึ่งการเพิ่มขึ้นของหน่วยงานราชการอย่างนี้ การจัดซื้อจัดจ้างจะเกิดขึ้นมากมาย การขยายงานการตรวจสอบให้ครอบคลุมถึงหน่วยงานของรัฐที่เพิ่มขึ้น มีการเพิ่มสายงานการตรวจสอบใหม่ ๆ ตลอดจนการพัฒนาคูคณทั้งด้านภาษาและความเชี่ยวชาญเฉพาะอีกด้วย (จรินพงษ์ แดงจิว, 2555: 73)

ปัจจุบันการตรวจสอบภายในของภาคราชการได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบด้านการเงิน การบัญชี (Financial audit) และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance audit) เป็นการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการดำเนินงาน (Performance audit) มากขึ้น ซึ่งเป็นการให้มูลค่าเพิ่มแก่องค์กร การบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมาภิบาล นโยบายการกระจายอำนาจ และแนวทางการปฏิรูประบบราชการและการปฏิรูประบบงบประมาณและความคุ้มค่าของการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานให้แก่ ส่วนราชการ (กรมบัญชีกลาง, 2546: 1) การตรวจสอบภายใน เป็นกระบวนการสอบทานการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบภายในจึงเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณเตือนความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรทราบล่วงหน้า การบริหารองค์การราชการแนวใหม่ (New public management) จึงให้ความสำคัญในการจัดระบบการควบคุมภายในอยู่ในอันดับแรก

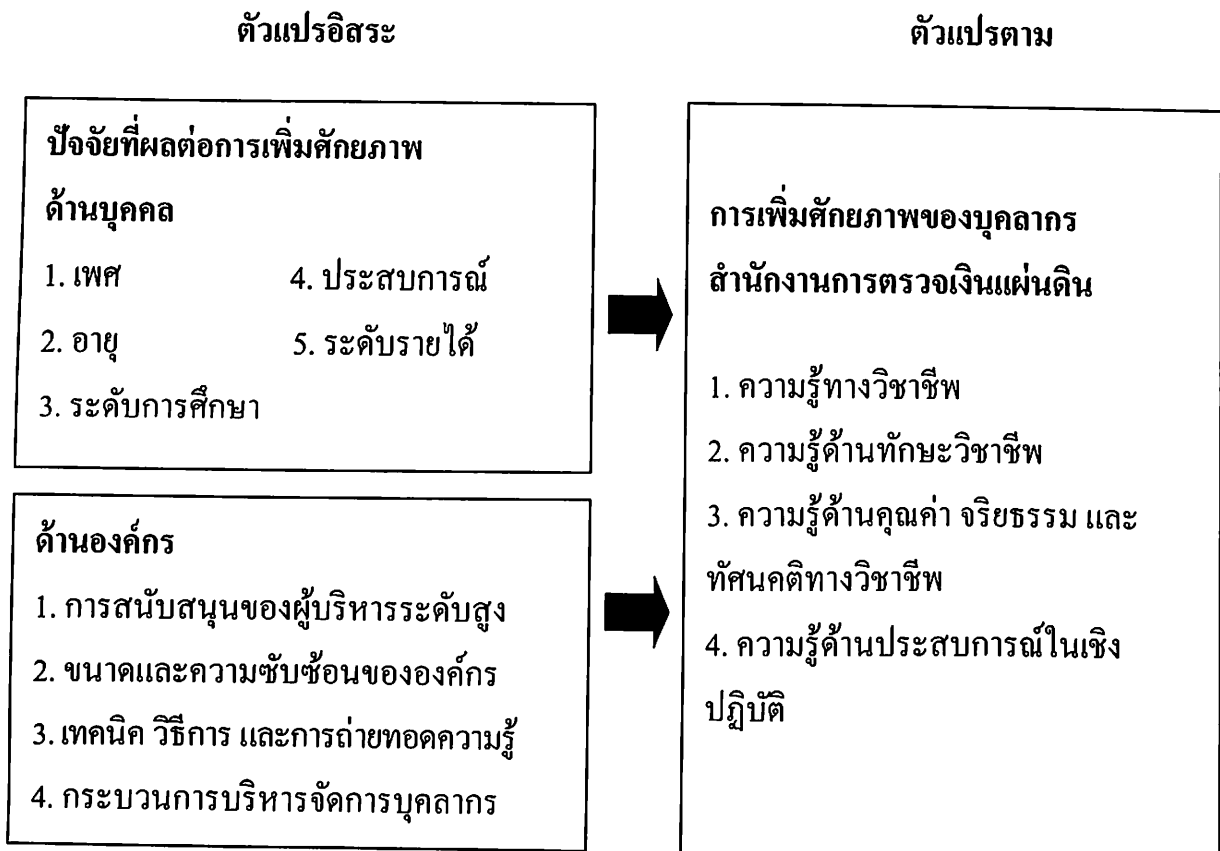
จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่มีความสำคัญของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ป้องกันและควบคุมการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินอื่นของแผ่นดิน ให้เป็นไปโดยถูกต้องไม่ให้เกิดความเสียหายหรือรั่วไหล และให้มีการติดตามการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ้มค่าและเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์ของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชีหรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล และแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาคูคณสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเพศ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอายุ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประสบการณ์ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านระดับการศึกษา ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
5. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านระดับรายได้ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
6. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
7. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์กร ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
8. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเทคนิค วิธีการ และการถ่ายทอดความรู้ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
9. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการบุคลากร ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ

ที่มา : ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

เนื่องจากปัจจัยด้านบุคคล คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ และปัจจัยด้านองค์กร คือ การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง ขนาดและความซับซ้อนขององค์กร เทคนิค วิธีการ และการถ่ายทอดความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการบุคลากร มีความแตกต่างกัน ทำให้ความคิดเห็นต่างกัน มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ดังนั้น จากการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของวิจัย ดังนี้

31. ปัจจัยด้านเทคนิค วิธีการและการถ่ายทอดความรู้ มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านคุณค่าจริยธรรม และทัศนคติทางวิชาชีพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

32. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการบุคลากร มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านคุณค่า จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

33. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

34. ปัจจัยด้านขนาดและความซับซ้อนขององค์กรมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

35. ปัจจัยด้านเทคนิค วิธีการ และการถ่ายทอดความรู้ มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

36. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารจัดการบุคลากรมีผลต่อการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ทำการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่ม ศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านองค์กร

2. ขอบเขตประชากร ประชากรที่ศึกษารั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานการตรวจเงิน แผ่นดิน ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

3. ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 7 เดือน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2557 ถึงสิงหาคม 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เกี่ยวกับความรู้ทางด้านบัญชี เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
2. สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปพัฒนาให้เหมาะสมกับบุคลากรในสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านบัญชี เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานต่อไป
3. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สามารถนำผลการวิจัยมาประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและแผน วิทยุทัศน์พันธกิจ และยุทธศาสตร์ นำไปประยุกต์และปรับปรุงพัฒนาองค์กร ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับระบบราชการของอาเซียน และมีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดการพัฒนาต่อไป
4. เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และผู้ที่สนใจ นำผลจากการวิจัยไปใช้พัฒนาปรับปรุงศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนิยามศัพท์ในการวิจัย

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) หมายถึง องค์กรอิสระอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐบาล โดยมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (Auditor General) เป็นหัวหน้าสำนักงาน

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่ยังไม่พัฒนา หรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ ศักยภาพเป็นพลังภายในที่ซ่อนไว้ หรือพลังแฝงที่ยังไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏ หรือ ออกมาบ้างแต่ยังไม่หมด ศักยภาพเป็นภาวะที่เปลี่ยนแปลงได้ และยังหมายถึงอำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้พัฒนา หรือ แสดงให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2526)

- วิชาชีพบัญชี** หมายถึง วิชาชีพในด้านการบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหารด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี ทั้งนี้ ในภายหน้าหาก เห็นว่ามีบริการเกี่ยวกับบัญชีด้านใดที่มีความสำคัญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ อาจออกกฎกระทรวงกำหนด บริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านนั้นเพิ่มเติมขึ้นในค่านิยมวิชาชีพ บัญชี เช่น การตรวจสอบภายใน (พระราชบัญญัติการบัญชีและ วิชาชีพบัญชี, 2547)
- ทักษะวิชาชีพบัญชี** หมายถึง ความสามารถประเภทต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำ ความรู้ทางวิชาชีพ ค่านิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทาง วิชาชีพไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพภายใต้ สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้าน การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี, 2550ข)
- ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (AEC)** หมายถึง การรวมตัวของชาติในอาเซียน 10 ประเทศ โดยมี ไทย, พม่า, ลาว, เวียดนาม, มาเลเซีย, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, กัมพูชาและบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจร่วมกัน ให้มีอำนาจต่อรองต่าง ๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้า ส่งออกของชาติในอาเซียนก็จะเสรี ยกเว้น สินค้าบางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า (องค์ความรู้ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”)